

Букабаева Ж.С.

аспирант

И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети

Бишкек ш.

zhbukabaeva@bhu.kg

КЫТАЙ ТИЛИН ЖОЖДОРДО ОКУТУУДА ИННОВАЦИЯЛЫК ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫН РОЛУ

Аннотация: Бул макалада биз инновациялык технологиялардын педагогикалык жашоодогу ролун жана таасирин изилдеп чыктык жана ошондой эле мобилдик окутуунун артыкчылыктары менен кемчиликтерин толук ачып берүүгө аракет жасадык. Ал эми электрондук ресурстарды колдонууну активдештирүүдө мугалимдин ролу чоң десек жанылышпайбыз. Биз кытай тилин үйрөтүүгө чоң жардам бере турган бир нече интеллектуалдык жана билим берүүчү колдонмолорду талдап чыктык. Бардык изилдөөлөргө таянып, чет тилин окутуу процессине заманбап технологияларды киргизүү окуу процессине оң таасирин гана тийгизбестен, смартфондордун биздин бүгүнкү жашообуздун бир бөлүгү экенин эске алганда, заманбап дүйнөнүн зарылчылыгы деп айта алабыз. Бүгүнкү күндө чет тилин үйрөтүүнүн ар кандай аспектилерине багытталган мобилдик тиркемелер жана программалар аз эмес.

Негизги сөздөр: «инновация» термини, педагогикалык инновация, инновациялык ишмердүүлүк, инновациялык технологиялар, мобилдик окутуу, интеллектуалдык жана билим берүүчү колдонмолор, мобилдик колдонмолор, «технология» термини, интернет, электрондук ресурстар.

Букабаева Ж.С.

аспирант

Кыргызский государственный университет имени И. Арабаева

г. Бишкек

zhbukabaeva@bhu.kg

РОЛЬ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ПРИ ОБУЧЕНИИ КИТАЙСКОМУ ЯЗЫКУ В ВУЗАХ

Аннотация: В данной статье мы изучили роль и влияние инновационных технологий в педагогической жизни. Постарались полностью раскрыть преимущества и недостатки мобильного обучения. И значимость преподавателя в интенсификации использования электронных ресурсов. Выполняли анализ нескольких интеллектуально- образовательных приложений, которые очень помогут при обучении китайскому языку. Исходя из всех исследований можно сказать, что внедрение современных технологий в процесс обучения иностранному языку не только положительно влияет на образовательный процесс, но и является необходимостью современного мира при том, что смартфоны на сегодняшний день являются частью нашей жизни. Сегодня существует множество мобильных приложений и программ, ориентированных на различные аспекты изучения иностранного языка.

Ключевые слова: термин «инновация», педагогическая инновация, инновационная деятельность, инновационные технологии, мобильное обучение, интеллектуально-образовательные приложения, мобильные приложения, термин «технология», интернет, электронные ресурсы.

Bukabaeva Zh.S.

master's student

Kyrgyz State University named after. I. Arabaev

Bishkek c.

zhbukabaeva@bhu.kg

THE ROLE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN TEACHING THE CHINESE LANGUAGE IN UNIVERSITISE

Annotation: In this article we studied the role and influence of innovative technologies in pedagogical life. We tried to fully reveal the advantages and disadvantages of mobile learning. And the importance of the teacher in intensifying the use of electronic resources. We analyzed several intellectual and educational applications that will greatly help in teaching the Chinese language. Based on all the research, we can say that the introduction of modern technologies in the process of teaching a foreign language not only has a positive effect on the educational process, but is also a necessity in the modern world, given that smartphones are a part of our lives today. Today there are many mobile applications and programs focused on various aspects of learning a foreign language.

Key words: the term «innovation», innovative activity, pedagogical innovation, innovative technologies, mobile learning, intellectual and educational applications, mobile applications, the term «technology», internet, electronic resources.

Киришүү

Азыркы дүйнөдө «инновация» деген сөз биздин күнүмдүк жашообузда терең тамырын жайды. Маанисин карап көрөлү: «инновация» термини салыштырмалуу жаш жана ошого жараша бул түшүнүктү аныктоодо ар кандай ыкмалар бар.

Сөздүн кеңири маанисинде инновациялык ишмердүүлүк – бир нерсени жакшыртуу максатында жаңы нерсени табууга жана ишке ашырууга багытталган иш-аракет деп түшүнсөк болот. Педагогикалык процесске карата инновация окуучуларды окутуунун максаттарына, мазмунуна, формаларына жана ыкмаларына жаңы нерселерди киргизүүнү билдирет.

«Технология» гректин *techne* – искусство, кол өнөрчүлүк, илим жана *logos* – түшүнүк, окутуу сөздөрүнөн келип чыккан термин.

«Инновация» деген сөз латын тилинен келип чыккан. «*Novatio*» «жаңылоо», «өзгөртүү» дегенди билдирет, ал эми «*in*» «багытта» деп которулат. Сөзмө-сөз айтканда, "*innovatio*" "өзгөрүү багытында" дегенди билдирет. Билим берүү тармагындагы инновациялар инсанды, анын илимий-техникалык жана инновациялык ишмердүүлүккө жөндөмдүүлүгүн калыптандырууга, билим берүү процессинин мазмунун жаңылоого багытталган.[4]

Педагогикалык инновация – билим берүү объектилерин өнүктүрүүнү, тарбиялоону жана окутууну жакшыртууга багытталган өзгөртүүлөр десек жаңылышпайбыз. Билим

берүүдөгү инновация кеңири мааниде жаңы нерсени киргизүү, барын өзгөртүү, өркүндөтүү жана өнүктүрүү катары түшүндүрүлөт. Жаңылык дайыма белгилүү бир тарыхый мүнөзгө ээ.

Ар бир инновация технология аркылуу ишке ашат. Ошентип, инновациялык технология - адам ишинин ар кандай чөйрөлөрүндө прогрессти камсыз кылуу жана натыйжалуулукту жогорулатуу максатында жаңы нерсени түзүү же барын өркүндөтүү ыкмасы жана процесси болуп эсептелинет.

Бул макалада биз кытай тилин өз алдынча үйрөнүүдө көмөкчү элемент катары эмес, заманбап окутуу технологияларынын бири катары интеллектуалдык жана билим берүүчү колдонмолорду карайбыз. Кытай тилин окутуунун инновациялык технологияларынын бири катары окуу-тарбия процессине колдонуунун белгилүү бир түрүн киргизүүнү сунуштайбыз.[3]

Бүгүнкү күндө Интернет тилдик материалдардын, ресурстардын жана тилдерди үйрөнүү жана үйрөтүү үчүн түгөнгүс булак болгонун жакшы билебиз. Ар кандай түрдөгү маалыматка, анын ичинде тилге мынчалык тоскоолдуксуз жетүү мурда эч качан болгон эмес. Бул тууралуу эмне кылуу керек жана бул кырдаалды кантип пайдалануу керек деген суроо туулат? Студенттер тигил же бул маалыматты издөөдө кандай багытта издөөнү билбегендиктерин көп көрөбүз. Мугалим интернет тармагындагы багыт алуу көндүмдөрүн гана эмес, студенттерди маалыматка сын көз менен баа берүүгө, баалуу нерсени прагматикалык тандоого жана аны натыйжалуу пайдаланууга үйрөтүшү керек.

Демек, мугалимдин милдети электрондук ресурстарды колдонууну активдештирүү, аларды негиздүү жана керектүү пайдаланууну камсыз кылуу экени айкын болуп турат, бул өз кезегинде анын квалификациясын тынымсыз жогорулатууну талап кылат.

Мобилдик окутуунун уникалдуулугу салттуу окутуунун методдоруна салыштырмалуу студенттердин, биринчиден, белгилүү бир убакытка жана мекемеге байланбай, окуу материалдарына ар дайым, каалаган ыңгайлуу учурда жеткиликтүүлүгүндө. Ошентип, мобилдик окутуу ортосундагы негизги айырма эки ацырма бар десек болот:

- окутуунун формалдуу эмес мүнөзү, мында студенттердин өз алдынча иштөөсүнүн убактысынын көбөйүшү, башкарылган же көзөмөлдөнгөн окууга караганда;
- аудиторияда жана андан тышкаркы убакыттын ортосундагы чек араны жок кылуучу туруктуу окуу процесси.[4]

Мобилдик аппараттар ар кандай академиялык дисциплиналарды изилдөөдө ийгиликтүү колдонулат, ал эми чет тили да четте калбайт. Бул белгилүү бир тилди үйрөтүү үчүн иштелип чыккан колдонмолордун абдан көп тандоо менен далилденип турат.

Чет тилин үйрөнүү жана тилди үйрөтүү процессинде мобилдик колдонмолорду колдонуунун максатка ылайыктуулугу шексиз, муну биз студенттердин заманбап мууну, биринчи кезекте, өспүрүмдөр жана жаштар мобилдик колдонмолорду өзүнүн жагымдуу интерфейси, интерактивдүүлүгү, жана жашоонун ажырагыс бөлүгү катары колдонуп келе жатышкандыгын айкын билебиз жана көрүп келе жатабыз. Ошондуктан, мугалим студенттерге белгилүү бир программаларды, веб-сайттарды же тиркемелерди сунуштап гана тим болбостон, муну окуу процессине киргизип, “мобилдик билимди” билим берүү программасынын бир бөлүгү болушу керек. Бул студенттердин билим деңгээлин тез арада жогорулатууга көмөк берет. Бирок, ар бир колдонмону талдап, артыкчылыктарын жана кемчиликтерин аныктоо, окутуунун кайсы этабында программага белгилүү бир тиркемелерди кошуу керек экенин түшүнүү, ар бир студент үчүн муктаждыкты аныктоо жана аларды талдоо үчүн зор күч керек экенин белгилей кетүү керек. Бирок, биринчиден, чет тилин,

биздин учурда кытай тилин үйрөнүү үчүн сунушталган интеллектуалдык жана билим берүүчү колдонмолордун рыногун изилдөө керек.

Учурда мобилдик аппараттын колдонуучулары чет тилдерди, анын ичинде кытай тилин үйрөнүү үчүн көптөгөн тиркемелерди пайдалана алышат. Биздин оюбузча, мобилдик электрондук түзүлүштөр үчүн тиркемелерди колдонуу боюнча окутуу азыркы учурда өзгөчө актуалдуу болуп саналат. Азыркы учурда, студенттер санариптик технологиялар тармагындагы бардык билимдерине карабастан, сунушталган кызматтар рыногуна жетишээрлик багыт алышпайт окшойт. Мугалимдин милдети студенттерге тилди максималдуу түрдө үйрөнө турган керектүү жана ылайыктуу колдонмолорду тандоого жардам берүү, ошону менен окуу процессин жекелештирүү.[1]

Бүгүнкү күндө чет тилин үйрөтүүнүн ар кандай аспектилерине багытталган мобилдик тиркемелер жана программалар бар. Илимий адабияттарды, чет тилдердин мобилдик тиркемелер рыногун изилдөө, ошондой эле чет тилин (кытай) үйрөнүү үчүн тиркемелерди колдонуу тажрыйбасын системалаштыруу аларды төмөнкүдөй негизги топторго бөлүүгө болорун көрсөттү:

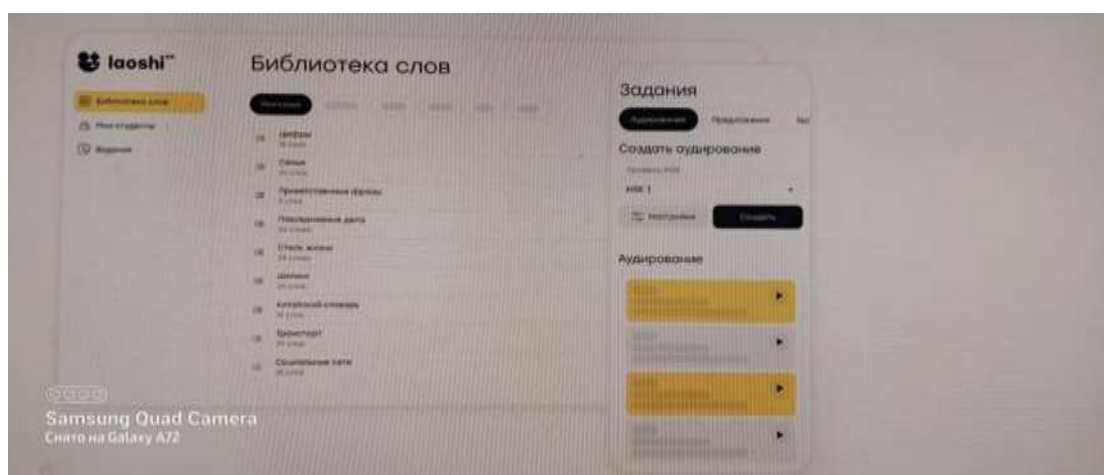
1) биринчи кезекте белгилүү бир жөндөмдү жогорулатууга багытталган мобилдик тиркемелер (Radicals, Chinese Number ж.б.);

2) Тил көндүмдөрүн өнүктүрүүгө арналган мобилдик тиркемелер, мисалы, лексика жана грамматика (HSK, HSK Online);

3) Чет тилинин коммуникативдик компетенттүүлүгүн комплекстүү өнүктүрүүгө арналган универсалдуу мобилдик тиркемелер (Laoshi, Hello Chinese).[2]

Албетте, бул бөлүү абдан ээн-эркин болуп саналат, анткени колдонмолордун көбү сөз ишинин бир түрү же белгилүү бир чеберчилик боюнча иштөө менен гана чектелбейт. Чет тилин окутуу процессинде практикалык колдонуу көз карашынан алганда, атайын мобилдик тиркемелер бизди окуу процессин оптималдаштыруу жана интенсификациялоо каражаты катары кызыктырды. Биз кээ бир интеллектуалдык жана билим берүү колдонмолорун карайбыз.

Сүрөт 1

«Laoshi» колдонмосу. (1-сүрөт)

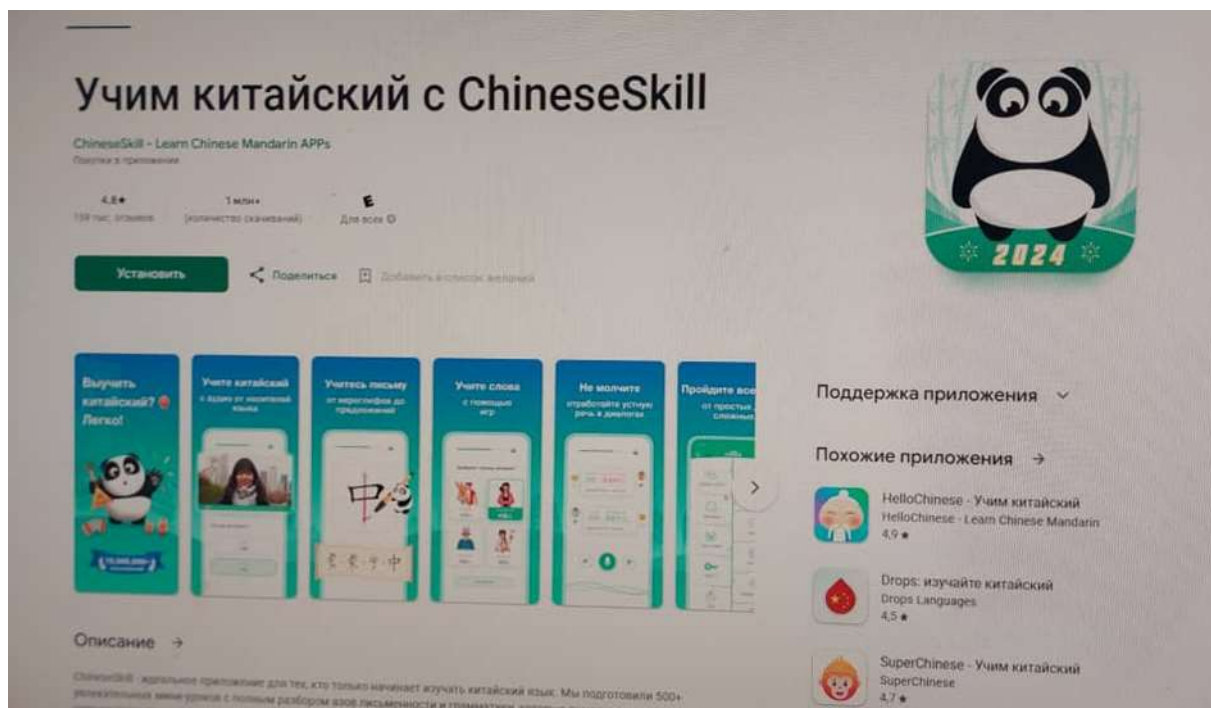
"Лаоши" бул интеллектуалдык жана билим берүү колдонмосу, ал жакында эле (2021) рынокто пайда болгон, бирок ага карабастан, көптөгөн кытай студенттери бул колдонмону абдан баалашкан.

Бул тиркеменин артыкчылыгы тиркемеде чоң маалымат базасы бар. Анда популярдуу кытай жана HSK окуу китептеринин лексикасы камтылган жана тема боюнча иреттелген. Тиркемени жүктөп алып, орноткондон кийин, мобилдик интернет аны колдонууда таптакыр керектелбейт, бул абдан маанилүү жана ыңгайлуу. Ошондуктан, колдонмону каалаган жерде жана каалаган убакта колдонсо болот. Жыйынтыктап айтканда, бул жаңы сөздөр менен жана айтылыш жана жазуу үчүн ар кандай көнүгүүлөр менен камтылган деп айта алабыз. Иероглифтерди жакшы жаттоо үчүн үйрөнгөн сөздөрдү интервалдык кайталоонун алгоритми иштелип чыккан.[2]

Колдонмонун жөн гана көптөгөн артыкчылыктары жана оң сын-пикирлери бар экендигине карабастан, бир айырмасын белгилей кетүүбүз керек, муну баары эле дароо түшүнө бербейт, б.а. колдонмо интерфейси бир аз татаал. Ал эми тиркемени компьютерлерде же ноутбуктарда колдонсо жакшы болмок.

Жыйынтыктап айтканда, биз колдонууну үйрөнүүнүн кандай гана этабында болбойлу жана жаңы сөздөрдү үйрөнүүдө, эски сөздөрдү кайталоодо жана ар кандай грамматикалык түзүлүштөрдү изилдөөдө ар дайым пайдалуу болоорун баса белгилей алабыз.

Сүрөт 2

"ChineseSkill" колдонмосу. (2-сүрөт)

"ChineseSkill" үйрөнчүктөр үчүн абдан жакшы колдонмо болуп саналат. Бул тема боюнча жана аралык тесттер менен бөлүнгөн ар кандай көнүгүүлөрдүн жыйындысы менен окуу планы камтылган.[6]

Бул тиркеменин баалуулугу - кытай тилин үйрөнүүнүн баштапкы этабында иероглифтерди жаттап алууну бир топ жеңилдеткен көнүгүүлөрдүн уникалдуулугу болуу саналат. Кепти таануу жана баалоо (3-сүрөт),

иероглифтерди кол жазма менен киргизүү, үн анимациясы жана башка ар кандай технологиялары бар. Тигил же бул грамматиканы түшүндүргөн видеосабактар да бар.

Жыйынтыктап айтканда, “ChineseSkill” тиркемеси студенттер үчүн кытай тилин үйрөнүүнүн баштапкы этабында пайдалуу болот, бирок негизги билими бар студенттер үчүн бул колдонмо мындан ары актуалдуу болбой калат. Бул колдонмонун кемчилиги, биздин оюбузча, ар бир төртүнчү же бешинчи көнүгүүлөр акы төлөп анан олдуруш керек. Бирок, жалпысынан, колдонмо кытай тилин үйрөнгөн студенттерге сунуш кылабыз, алар үчүн пайдалуу болот деп ишенебиз.[6]

"СоВа" колдонмосу

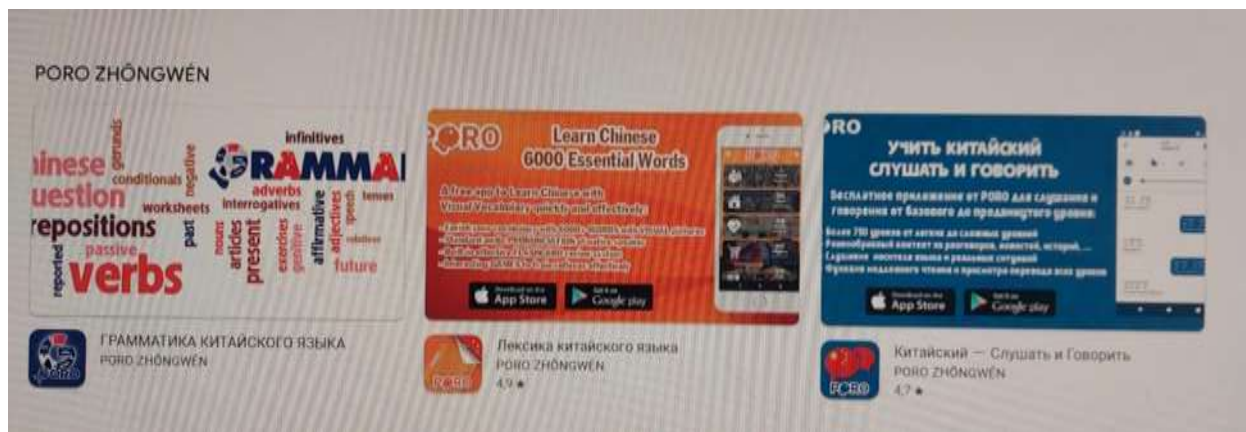
Кийинки колдонмо кытай баскычтарын үйрөнүү үчүн СоВа колдонмосу. Ачыкчтар иероглифтерди үйрөнүүнүн негизги бөлүгү экени жашыруун эмес, ал эми кытай тилин үйрөнүүнүн баштапкы этабында ачыкчтарды деталдуу талдоо иероглифтерди үйрөнүү (жаттоо) үчүн негизги негиз болуп саналат. СоВа колдонмосунда ар бир баскыч үчүн көнүгүүлөрдүн чакан жыйнагы бар, ачыкчты жазуу ырааттуулугу, ал кантип окулат, кантип которулат жана аларды көп жолу кайталоого да болот. Мунун баары ачыкчты жакшы жана тез эстеп калуу үчүн кызмат кылат, абдан ыңгайлуу. Ошондой эле программада айрым кемчиликтер байкалды. Бул колдонмону колдонууга арзырлык жана студенттерге кытай тилин үйрөнүүнүн баштапкы этабында, тагыраагы биз ачыкчтарды үйрөткөн этапта кеңеш берүүгө арзыйт. Бирок келечекте бул колдонмо бизди кызыктырбай калышы да мүмкүн.[5]

«PORO ZHONGWEN» колдонмосу. (4-сүрөт)

Фундаменти бар жана кытай тилин өркүндөтүүнү каалагандар үчүн абдан ыңгайлуу колдонмо. Бул жерде сиз көптөгөн ар кандай диалогдорду, угуу жана практика үчүн ар тараптуу темадагы сабактардын тизмесин таба аласыз. Айырмалоочу өзгөчөлүгү бул тиркемеде сиз кытай тилиндеги жаңылыктарды да уга аласыз. Сүйлөмдүн түзүлүшүн жаттоо үчүн оюндар бар.[5]

Кемчиликтери боюнча айта кетсек

- акы төлөнүүчү көнүгүүлөр көп, дээрлик ар бир 5 сабак, же оюн же угуу акы төлөнүүчү пакетте.

Корутунду

Жыйынтыктап айтсак, кылымдардан бери келе жаткан “окуу китеби жана дептер” ыкмасы өзүнүн актуалдуулугун жоготуп баратат жана бүгүнкү күндө заманбап педагогикалык дүйнөдө инновациялык технологиялар окуу процессине киргизилиши керек деп айта алабыз. Мугалим заман агымынан артта калбоо үчүн маалыматтык технологиянын жаңылыктарына тынымсыз көз салып, интернетти өзү гана кыдырып тим болбостон, окуучуларга да үйрөтүшү керек. Мобилдик технологиялар биздин жашообузга барган сайын көбүрөөк киргизилип, бардык жерде жайылууда, социалдык өз ара аракеттенүү жана интернетке туташуу үчүн барган сайын өнүккөн мүмкүнчүлүктөрдү алууда. Бул сыяктуу технологиялар бүтүндөй окуу процессине чоң таасирин тийгизиши мүмкүн. Окуу барган сайын класстардан алыстап, студенттин реалдуу жана виртуалдык мейкиндигине кирип, кызматташуунун элементтери менен жекече болуп калат. Мобилдик технологияларды күнүмдүк жашоонун уландысы катары окууга интеграциялоо үчүн колдонуунун жаңы жолун табуу ийгиликке жеттүү десек жанылышпайбыз.

Биз буга чейин белгилегендей, мобилдик окутуу азыр дүйнө жүзү боюнча барган сайын көбүрөөк жайылууда жана буга пандемия да өз салымын кошту. Көптөгөн билим берүү мекемелери онлайн окутууга өткөндүгүнө байланыштуу, мугалимдер дароо өз багыттарын таап, окутуунун жаңы деңгээлине (дистанттык окутуу) өтүшү керек болчу, анын жүрүшүндө мугалимдер көптөгөн жаңы нерселерди ачышты.

Интеллектуалдык жана билим берүүчү колдонмолорго көңүл бурсак анда рынокто көптөгөн колдонмолор бар. Студентке тигил же бул тиркемени сунуштоо үчүн мугалим алгач бул тиркемени белгилүү бир убакытка колдонууга аракет кылышы керек. Бул кайсы учурларда белгилүү бир тиркемелерди колдонуу керектигин, окуунун кайсы этабында окуу процессине киргизүү керек экендигин түшүнүү үчүн зарыл.

Колдонулган адабияттар

1. Э.Н. Солонцова Чет тилдерин окутуунун методикасы. Негизги курс. «Агартуу» - Москва, 2005.
2. Борисова Н.Я. Мугалимдердин инновациялык ишмердүүлүгүн колдоо. «Орто кесиптик билим берүү» журналынын тиркемеси, №8, 2010. - 16 - 21 б.
3. Новикова Г.П. Инновациялык ишмердүүлүк – мугалимдин кесиптик жана инсандык өнүгүүсүнүн эң маанилүү шарты / Г.П. Новикова // Педагогикалык билим жана илим // 2015. - № 7. – 14 - 28с.

4. Павлова И.П. Чет тилдерин окутуунун ыкмаларындагы салттар жана инновациялар: бул эмне? // Vestn. Москва мамлекети linguist.uni. -ta; Чыгарылыш 12 (698). Сер. Педагогикалык илимдер. 2014. – 44 - 62 б.Е.Н.

5. <https://stranatalantov.com/news/primenenie-innovacionnyix-texnologij-v-obrazovatelnom-proczenne/>

5. <http://www.postpsychology.org/literature/governess/koneg22.php>

Рецензент: доктор филологических наук, профессор Ботоканова Г.Т.